HE 50/2019 HNS-yleissopimuksen hyväksymisestä

Liikenne- ja viestintävaliokunta
22.10.2019

Hallitusneuvos Tiina Ranne

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

HNS-yleissopimus

- *Vuoden 2010 kansainvälinen yleissopimus vastuusta ja vahingonkorvauksesta vaarallisten ja haitallisten aineiden merikuljetusten yhteydessä* (ns. *HNS-yleissopimus*)
- Sopimuksella perustetaan vastuu- ja vahingonkorvausjärjestelmä vaarallisten aineiden merikuljetusten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi.
- Vaarallisten aineiden merikuljetukset kasvavat maailmanlaajuisesti -> tarve HNS-yleissopimusjärjestelmälle kasvaa
- Kuuluu osittain EU:n toimivaltaan
  > Neuvoston päätökset jäsenvaltioiden valtuuttamisesta ratifioimaan yleissopimus; ratifioitava mahdollisuuksien mukaan viimeistään 6.5.2021

HNS-yleissopimus

- Järjestelmän tarkoituksena taata vahingonkärsijöille riittävä ja tehokas korvaus
- Vastaa rakenteeltaan kansainvälistä öljyvahinkojen korvausjärjestelmää
- Järjestelmästä korvataan vaarallisten ja haitallisten aineiden aiheuttamat henkilö-, esine- ja ympäristövahingot sekä torjuntatoimien kustannukset.
- Soveltamisalan ulkopuolella öljyvahinkojärjestelmän piiriin kuuluvat pilaantumisvahingot sekä radioaktiivisten aineiden aiheuttamat vahingot.
- Esitetään, että soveltamisalan ulkopuolelle Suomessa myös pienet kotimaanliikenteen alukset, jos kuljettavat vain pakattuja aineita.

Vastuu vahingosta

Yleissopimuksessa kaksi vastuukerrostumaa:

1 Aluksen omistaja ensisijaisessa vastuussa

- Ankara vastuu tiettyyn enimmäismäärään saakka, joka riippuu aluksen koosta
  max. 100 milj. SDR (irtolasti)
  max. 115 milj. SDR (pakatut aineet)
- Katettava vastuu vakuutuksella/ muulla vakuudella

2 Toissijaisessa vastuussa kansainvälinen HNS-rahasto

- Täydentää aluksen omistajan vastuuta
- Maksuvelvollinen silloin, kun vahinko ylittää aluksen omistajan vastuun enimmäismäärä ei riitä tai hän ei ole vastuussa.

HNS-rahasto

- Toiminta rahoitetaan sopimusvaltioiden vaarallisten aineiden vastaanottajien maksamilla maksuilla.
- Maksuvelvollisia ainoastaan vaarallisia aineita **irtolastina** vastaanottaneet vastaanottajat.
- Rahaston enimmäisvastuu 250 milj. SDR (n. 310 milj. euroa) vahinkotapahtumaa kohti.
  - Vastuun määrästä vähennetään aluksen omistajan maksaman korvauksen määrä.

Rahasto jaettu neljään eri tiliin (öljy, LNG, LPG ja yleistili), joiden kesken ei ristiinsubventointia.

HNS-rahasto

- Maksuvelvollisia rahastoon vain ne vaarallisten aineiden tuojat, jotka vastaanottaneet kalenterivuoden aikana kynnysarvon ylittävän määrän lastia meritse.
- Maksun suuruus määräytyy sen mukaan, kuinka paljon vastaanottanut maksuvelvollista lastia edellisenä kalenterivuonna.
- Rahasto voi periä maksuja vain tarvittaessa korvausten suorittamista ja rahaston hallinnollisia kuluja varten.
- -> maksuja peritään pääsääntöisesti vasta vahingon sattumisen jälkeen, ei ennakkoon.
- Hallinnollisten kulujen arvioidaan olevan pienet (sama sihteeristö öljyvahinkorahaston kanssa).

Raportointilaki

- Vastaanotetuista vaarallisista aineista raportointi olennaista sopimuksen toiminnan kannalta.
- Valtion on ratifioidessaan sopimus toimitettava tiedot edellisenä vuonna vastaanotetun maksuvelvollisen lastin määrästä.
- Tämän jälkeen raportointi vuosittain.
- Sanktiot laiminlyöntitapauksissa (esim. kyseisen valtion alueella tapahtuneita vahinkoja ei korvata).
- Kansallisesti raportointivelvollisuudesta ja sen noudattamatta jättämisen seuraamuksista esitetään säädettäväksi erillinen laki, joka voimaan 1.1.2020.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Yleissopimuksen voimaantulo

Yleissopimuksen voimaantulon edellytykset:

1. vähintään 12 valtiota (joista vähintään neljän valtion alusten bruttovetoisuus on min. 2 milj.) on ratifioinut yleissopimuksen

   ja

2. maksuvelvolliset ovat vastaanottaneet edellisenä vuonna min. 40 milj. tonnia yleistilin maksuvelvollista lastia.

Yleissopimuksen voimaantulo edennyt viime aikoina:

- Yleissopimuksen ratifioinut 5 valtiota: Norja (2017), Kanada, Turkki, Tanska (2018) ja Etelä-Afrikka (2019)
- Ruotsissa valtiopäivät hyväksyi tänä vuonna HNS-yleissopimuksen.
- Myös esimerkiksi Hollanti, Saksa, Belgia ja Ranska valmistelevat ratifiointia.

Esityksen vaikutukset

- Vahingonkärsijän aseman parantaminen
- Valtiolle, kunnille ja pelastustoimelle aiheutuvat vahinkojen torjunta- ja ennallistamiskustannukset vähenevät
- Aluksen omistajan vastuu kasvaa
  - Kiristyneiden vaatimusten ei oleteta aiheuttavan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia varustamoille.
- Myös vaarallisten aineiden vastaanottajat osallistuvat vahinkojen korvaamiseen tapauksissa, joissa aluksen omistajan vastuu ei riitä.
  - Suomessa noin 20 maksuvelvollista vastaanottajaa.
  - Taloudellisia vaikutuksia näille vastaanottajille:
  - Raportoinnista arvioidaan olevan vain vähäisiä hallinnollisia kustannuksia.

Esityksen vaikutukset

- HNS-rahaston maksujen suuruutta vaikea täsmällisesti arvioida, koska vaikutukset riippuvat siitä, kuinka paljon vahinkoja tapahtuu ja kuinka suuria ne ovat sekä siitä, kuinka laajasti yleissopimus ratifioidaan.
- Vahinkohistorian perusteella kuitenkin arvioitavissa, että ylivoimaisesti suurin osa vahingoista jää yksinomaan aluksen omistajan korvattavaksi.
  - P & I klubien selvitys: aikavälillä 2002-2010 192 vahinkotapausta, vain kolmessa tapauksessa rahaston maksuvelvollisuus olisi tullut ajankohtaiseksi.
- Esitetään, että Suomi tallettaa liittymiskirjansa vasta sen jälkeen kun kilpailun kannalta relevantin valtiot ovat myös ratifioimassa tai ratifioineet yleissopimuksen -> varmistetaan, että maksut eivät muodostu liian suuriksi suomalaisille yrityksille.

Kiitos!

lvm.fi @lvmfi

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ